

Kompostering av matavfall

Vi bli allt bättre på att återvinna, men fortfarande går mycket biologiskt nedbrytbart avfall till förbränning när det istället hade kunnat komposteras eller rötas. Väljer du att kompostera ditt matavfall återför du näring till jorden och kan använda den färdiga komposten som gödsel i din trädgård.

Vill du anlägga en kompost för matavfall måste det anmälas till kommunen. Blankett för anmälan hittar du på kommunens webbplats svenljunga.se.

Du behöver en kompostbehållare

För att förvara komposten behövs en kompostbehållare. Det viktigaste är att behållaren har lock, väggar och botten för att hindra skadedjur från att ta sig in. Bottendelen kan vara ett nät, men hålen får inte vara större än 8 mm i diameter. Det får inte finnas springor som är större än 5 mm i behållaren. Det går att kompostera året om, då behövs en 3-5 mm tjock isolering.

Väljer du att kompostera ditt matavfall behöver du en så kallad varmkompost.

Vad kan komposteras?

I en hushållskompost kan du lägga köksavfall i form av bland annat:

- Överbliven pasta, ris och potatis
- Kött, fisk och skaldjur
- Äggskal
- Kaffefilter och tepåsar
- Hushållspapper och ofärgade servetter

Finfördela husavfallet, särskilt äggskal, ben, bröd, rotfrukter och citrusskal, för att underlätta komposteringsarbetet.

Vad är olämpligt att kompostera?

- Större köttben
- Avokado- och popkornkärnor (tar lång tid att bryta ner)
- Vedaska och större mängder grillkol (sprid istället askan under buskar och träd)
- Snus, fimpar och tobaksaska
- Kattsand

När är komposten färdig att användas?

Nedbrytningsprocessen är klar när komposten börjar svalna. Du kan sticka ner en pinne i mitten och känna om den blir varm eller är kall. En färdig kompost är mörk och smulig. Den påminner om, och luktar som, jord.

När komposten är färdig ska den eftermogna. Det tar ungefär 2-3 månader och är lämpligt att göra i en behållare med lock eller direkt på marken. Täck komposten med plast eller presenning för att skydda mot regnvatten. Grova bitar kan plockas bort och läggas i en ny kompostomgång eller myllas ner under buskar.

När komposten har eftermognat kan den förvaras på marken, täckt med plast eller presenning, alternativt packas i säckar. Kompostjorden kan aldrig bli för gammal för att användas.

En välfungerande kompost

Nedan beskrivs vad som behövs för att komposten ska bryta ner matavfallet effektivt.

Syre - Organismerna som arbetar i komposten är beroende av syre, därför måste det finnas luft i komposteringsmaterialet. Syrebrist ger dålig lukt i komposten. Se till att röra runt i komposten minst en gång i veckan med till exempel en pinne eller grep för att tillföra syre.

Värme - Rör runt i komposten ofta och se till att den är ventilerad. Komposten blir då varm, optimalt för nedbrytning är 40-50°C.

Vatten - Mikroorganismerna behöver en fuktig miljö för att bryta ner avfallet. Se bara till att komposten inte blir för blöt, då kan den börja ruttna istället.

Kol och kväve - Kol kan tillföras genom att blanda i flis, torra löv och sågspån. Kväve kan tillföras genom matrester och färskt grönt gräs.

Strömateriell som innehåller kol och kväve gör dels att komposteringsprocessen fungerar och gör dels att komposten hålls fräsch genom att minska flugor, lukt och fukt. Det kan vara gräs, sågspån, sönderrivet tidningspapper eller äggkartong, hyvelspån, hackat hö eller halm, okalkad och ogödslad torvmull, torra löv, flis eller finfördelat trädgårdsavfall.

Snåla inte med strömateriell! Komposten ska innehålla minst en fjärdedel strömateriell. Täck matavfallet med strömateriell direkt för att hålla flugor och luft borta och för att förbereda för nästa gång du ska slänga.

Obs! Använd *inte* spån från impregnerat och målat trä samt från spånskivor, det kan förorena komposteringen.

Problem med komposten

Nedan beskrivs de vanligaste problemen som kan uppstå i en kompost.

Dålig lukt - Beror på att komposten är för blöt eller kompakt och därför har börjat ruttna istället för att förmultna. Komposten kan också vara för kväverik. Tillför luft genom att röra runt och se till att luft kan cirkulera. Luckra upp innehållet och blanda i torrt strömaterial som innehåller kol, till exempel flis, spån och finfördelade kvistar.

Läckage av illaluktande vatten - Lakvatten i sig är inget problem, det kan användas som gödning åt buskar och i trädgårdsland. Vid större läckaget kan strömaterial blandas i för att suga upp vattnet.

Ammoniaklukt - Komposten är för kväverik. Tillsätt strömaterial som innehåller kol, till exempel flis, spån och finfördelade kvistar. Blanda om ordentligt.

Flugor och larver - Den vanligaste förklaringen till att flugor förökar sig i komposten är för lite strömaterial. Täck komposten med ett lager blöta tidningar. Torka rent lock och kanter från matrester, larver och ägg. Lägg på ytterligare ett lager våta tidningar och se till att de täcker hela komposten, ända ut i kanterna. Tätningen sitter kvar i två veckor och gör att flugor och ägg dör. Under tiden kan du fylla på med nytt avfall, men det är viktigt att även lägga på strö, annars frodas flugorna igen. Efter två veckor kan tidningarna som lagts i rivas sönder och blandas ut i komposten. Blir komposten inte varm kan du ge den en gödselkur.

Vid smärre flugproblem kan ett flugpapper på lockets insida eller lite hett vatten räcka. **Använd aldrig bekämpningsmedel!**

Gnagare - Se till att det inte finns hål större än 8 mm i komposten, annars kan gnagare ta sig in. Täck avfallet för att mildra lukt och håll locket stängt. Behållaren ska stå fritt och på plan mark så att möss inte kan ta sig in.

Det händer inget - Om processen avstannat kan det bero på flera saker:

- Processen är klar: blanda om ordentligt och se om processen kommer igång igen. Gör den inte det kan komposten läggas för eftermognad.
- Kvävenivån är för låg: tillsätt nyklippt gräs och matavfall.
- Det är för torrt: vattna försiktigt
- Syre saknas: blanda runt ordentligt och se till att luft kan cirkulera.
- Komposten är för kall: lägg på en frigolitskiva eller isolera med mattor, lägg i en dunk med varmvatten i behållaren eller tillsätta lite stallgödsel.